

Vi mottar helst leserinnlegg på e-post. Send til debatt@nationen.no. Innlegg kan også sendes i posten, men innlegg som kommer på e-post blir prioritert.

Kronikk: 5000 tegn med mellomrom. **Leserbrev:** Skriv kort. Maks 2500 tegn. Kun bestilte kronikker honoreres.

Redaksjonen forbeholder seg retten til å forkorte innsendt stoff, og til å publisere det elektronisk.

BY OG BYGD

Nok er nok

■ Lokalforvaltning og råderett over eget område. Rett til å arbeide og bo i Distrikts-Norge, rett til å ferdes fritt uten å måtte spørre byråkratene om lov til det. Rett til å være glad og stolt av å være fra distrikts Norge. Dette har våre forfedre kjempet for, med blod, slit og svette. De ryddet og dyrket landet, de skapte den velferden vi i dag kan nyte godt av. De var nøysomme og utnyttet naturen på en riktig og skånsom måte, ingen ting gikk til spille. De bygde infrastruktur og velferd etter de forhold og behov som de mente framtida hadde behov for.

I dag forteller byråkratene oss at vi ikke får lov til noe lenger. Det som i dag betraktes som uunnværlige kulturminner og områder som må fredes, har til alle tider vært vårt spiskammer. Akkurat som havet er det for kystbefolkningen har fjellet vært det for oss. Vi har til alle tider forvaltet dette området på en så god måte at nå er det verneverdig, vår utmark er nå så spesiell at den må vernes mot oss som har bodd her i hundrevis av år.

Det er ikke lett å forstå at vi er en trussel mot det dyrelivet og den utmarka som vi er så glade i. At vi som et stolt folk som kastet av oss trellekår, og har oppfattet oss som et fritt folk i hvert fall etter 1945, nå må spørre byråkratene i Oslo om lov til å gå på tur

utenom merkete stier i Deres reservat. Vi vil ikke bo i noe reservat. Vi kommer aldri til å godta det. Nå må byråkratene i direktorat og departement forstå at vi vil ha medbestemmelsesrett, vi er lei av å bli sentralstyrt.

Vi aksepterer opprettelse av nasjonalparker og vil gjerne være med på å ta vare på vår unike natur, men vi kommer aldri til å akseptere noen konservering. Det finnes folk som har prøvd å trellbinde oss før, de skal aldri lykkes.

Våre ledere er blitt så kuet at de reiser til Oslo med lua i handa, og ber på sine knær foran byråkratenes blankepussete kontorpulter, om lov til å leve og eksistere i egen kommune.

Til og med Stortinget som med Grunnlova i handa kan bestemme, tør ikke lengre fatte vedtak uten at byråkratene i direktorat og departement har gitt sitt samtykke.

Men nå er det slutt. Vi vil ikke mer. Nå skal vi kjempe og stå sammen for å væren om vår rett til å bestemme. Nå legger vi mindre politiske saker til side. Vi danner en kjede som blir så sterk at selv den argeste byråkrat må vike. Nå er det vår lovde medbestemmelsesrett og lokalforvaltning det gjelder.

Støtt www.nok-er-nok.no.

Kåre B. Hansen, folkeaksjonen Nok er Nok

SKOGBRUK

Verdier i kystskogen

■ Vi har nettopp sett oppslag om Kystskogmeldinga, en utredning som fylkeskommunene fra Rogaland til Finnmark har bestilt. Begrepet verdiskaping spiller en sentral rolle i aktørenes politiske bruk av resultatene. Totalproduksjonen i skogbruksnæringa i Kyst-Norge er på vel 17 milliarder kroner per år, står det i rapporten. Dette tallet bruker fylkesrådsleder i Nord-Trøndelag, Alf Daniel Moen (A), som et mål på verdiskapinga i sektoren. Egentlig er det snakk om bruttoverdien av omsatt virke levert bilvei.

30. januar skrev Karoline Daugstad og Birger Vennesland en kronikk i Nationen om hva verdiskaping er for noe. Daugstad og Vennesland er ikke helt sikre på at økonomenes begrep dekker alle miljøtenester.

Jeg tviler på om det egentlig er hensikten bak ordet. Det er parti- eller næringspolitikere som er de ivrigste brukerne av

verdiskaping som begrep. Det er et ypperlig politisk ord som gir positive assosiasjoner uten at det er klart hva den enkelte legger i det. Gjennomgående tror jeg disse politikerne tenker på næringsvirksomhet og omsetning når de bruker begrepet.

Det er ikke så viktig hva som omsettes, det kan være poteter eller tommer, eller det kan være god musikk eller en strabasjos naturopplevelse. Hovedsaken er at det betyr arbeidsplasser og profit.

Det er ikke overraskende at politikere som ønsker flere offentlige midler til granplanting og vegbygging på Vestlandet og i Nord-Norge anvender verdiskapingsbegrepet på en så misvisende måte, men jeg lurar på om Moen gjør det av ren uvitenhet, eller om det er bevisst villledning av publikum.

Ole Hofstad, professor ved Universitetet for miljø- og biovitenskap

Bommer Riksrevisjonen på mål?

Riksrevisjonen stiller seg kritiske til effekten og forvaltningen av næringsutviklingsprogrammer i landbruket. Spørsmålet er om Riksrevisjonens målkriterier er hensiktsmessige i forhold til Stortingets mål med landbrukspolitikken.

I en rapport presentert tirsdag 15. januar stiller Riksrevisjonen seg kritisk til flere sider av forvaltningen av støtteordninger knyttet til næringsutvikling i landbruket. Riksrevisjonen går hardt ut mot rapporteringen innenfor ordningene, og fremfører at forvaltningen av midlene ikke er i tråd med Stortingets ønsker.

I 2007 gjennomførte Landbrukets Utredningskontor en evaluering av forvaltningen av BU-midlene i Valdres og Nord-Gudbrandsdal, med mange av de samme resultatene som Riksrevisjonen nå presenterer. LU-rapporten deler likevel ikke de samme konklusjonene som rapporten fra Riksrevisjonen.

Riksrevisjonen legger til grunn at kravet om lønnsomhet, slik det er formulert i Stortingsproposisjon 70 (2002-2003), nødvendigvis må bety økt lønnsomhet. En slik streng tolkning av målsettingene avviker fra tolkningen i LU-rapporten, som legger St.prp. 70 til grunn, og fremstår som lite hensiktsmessig for vurdering av Bygdeutviklingssaker.

Årsaken til at en slik streng tolkning ikke er hensiktsmessig blir tydelig når man vurderer grunnlaget til Riksrevisjonens konklusjoner, som blant annet er basert på en spørreundersøkelse de gjennomførte blant mottakere av BU-midler i 2001. Der fokuseres

det blant annet på om søkeren har opplevd økt lønnsomhet og økt sysselsetting.

I et flertall av BU-saker er det snakk om støtte til tradisjonell næring, hvor søkeren primært ønsker å gjennomføre investeringer for å imøtekomme krav fra det offentlige. Disse investeringene er ofte kostbare, og nødvendige for å kunne videreføre driften. Økt lønnsomhet og spesielt økt sysselsetting er ikke nødvendigvis det styrende målet i det norske landbruket, da sikring av egen arbeidsplass kan være vel så viktig.

I saker hvor det søkes om støtte til tilleggsnæring ligger det derimot oftere ambisjoner om økt lønnsomhet fra søkerens side. Riksrevisjonen sin tolkning av lønnsomhet passer derfor bedre for denne gruppen. Det følger ikke nødvendigvis at tilleggsnæringer er en bedre prioritering i forhold til den nasjonale landbrukspolitikken.

Samtidig som Riksrevisjonen kritiserer Innovasjon Norge for at de svakeste prosjektene er de som får mest støtte, påpeker de også at flere av mottakerne kunne fått finansiering av private låneinstitusjoner. Dette fremstår som en selvmotsigelse, da de på den ene siden krever at Innovasjon Norge skal prioritere lønnsomme prosjekter, mens de samtidig poengterer at flere prosjekter burde vært finansiert av private låneinstitusjoner. Dersom Riksrevisjonen mener det er slik at man bare skal gi støtte til prosjekter som kan dokumentere et sterkt økonomisk grunnlag, er det grunn til å stille spørsmålsteget ved om det er noen hensikt å bevare Innovasjon Norge i sin nåværende form.

Innovasjon Norge kritiseres også for å spre midlene for tynt. Riksrevisjonen påpeker at det er sammenheng mellom antallet som svarer at de har opplevd økt lønnsomhet og størrelsen på tilskuddet. Selv om dette helt sikkert er riktig, betegner LU-rapporten spredning av midlene som viktig. I evalueringen til LU kommer

Økt lønnsomhet og spesielt økt sysselsetting er ikke nødvendigvis det styrende målet i det norske landbruket.

det frem at flere søkere svarer at det var lettere å innhente annen finansiering dersom de allerede hadde fått støtte fra det offentlige.

Innovasjon Norge må tåle en relativt skarp kritikk i rapporten, og denne kritikken kan på flere områder kanskje være berettiget. Det kan være et poeng å tilføre, dersom Riksrevisjonens påstand stemmer, at det er grunn til bekymring dersom Innovasjon Norge og LMD mener bedriftsøkonomisk lønnsomhet er det samme som samfunnsøkonomisk lønnsomhet.

Samfunnsøkonomisk lønnsomhet innebærer bedriftsøkonomisk resultat pluss summen av ringvirkningene av prosjektet. Dette kan være alt fra at man bruker lokal arbeidskraft til å bygge ny driftsbygning til at man kan bidra med stabil råvareproduksjon. Til tross for at Riksrevisjonen har beskrevet betydningen av samfunnsøkonomisk lønnsomhet i rapporten sin, er de likevel nær ved å begå den samme feilen hvor de i sin egen konklusjon fokuserer relativt ensidig på bedriftsøkonomiske resultater i hvert enkelt prosjekt.

Rapporten er som forventet presis og grundig, og man må ta Riksrevisjonens tolkninger til etterretning. Riksrevisjonen får utvilsomt svar på de spørsmålene de stiller, men det kan være grunn til å sette spørsmålsteget ved om spørsmålene de stiller er hensiktsmessige, med tanke på de målsettingene stortinget har utformet i forhold til landbrukspolitikken.

Eivinn Fjellhammer er utreder ved Landbrukets Utredningskontor

RIKSREVISOR: Jørgen Kosmo og hans mannskap i Riksrevisjonen finner svarene. Men det er ikke så sikkert at de stiller riktige spørsmål, skriver Eivinn Fjellhammer.

FOTO: SCANPIX